

MİNSK QRUPU HƏMSƏDRLƏRİNİN BƏYANATI

Moskva, Vaşinqton, Paris, 3 iyul,

2006

Minsk Qrupu həmsədrlərinin hər iki tərəfə təklif etdiyi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə dair əsas prinsiplərlə bağlı son şayiələri nəzərə alaraq, aşağıdakı aydınlığı gətirməyi vacib sayırıq. İyunun 22-i Minsk Qrupu həmsədrləri Dağlıq Qarabağ münaqişəsində tərəflər arasında son aylar aparılan danışqların nəticələri barədə ATƏT-in Daimi Şurasına hesabat vermişlər. Onlar münaqişənin həllinin əsas prinsiplərində razılıq əldə olunması üçün son 7 ay ərzində apardıqları intensiv vasitəçilik səyləri barədə məlumat vermişlər. Buraya həmsədrlərin Bakı və Yerevana 3 səfəri - 3 dəfə birgə və bir neçə dəfə ayrılıqla edilən səfərlər - Ermənistan və Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirləri arasında iki görüş, Prezident Koçaryan və Əliyev arasında iki Zirvə görüşü - birincisi fevralda Rambuyedə, daha sonra iyunun əvvəllərində Buxarestdə keçən görüşlər aiddir. Bundan əlavə, həmsədr olan ölkələrin Xarici İşlər Nazirinin müavini səviyyəsində birgə Numayəndələr Missiyası may ayında bölgəyə səfər etmişdir. Öz vasitəçilik səyləri boyunca, həmsədrlər, həmişə olduğu kimi, öz dövlətlərinin və beynəlxalq ictimaiyyətin bu inamını vurğulamışlar ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız sülh yolu ilə həll oluna bilər. Onlar həmçinin Ermənistan və Azərbaycan başçılarının öz ictimaiyyətini müharibə deyil, sülhə hazırlaması ehtiyacının vacibliyini vurğulamışlar.

Həmsədrlərin vasitəçilik səyləri Pezident Əliyev və Prezident Koçaryana ədalətli, tarazlı və işlək əsas prinsiplər toplumu təklif etmişlər ki, bu da iki tərəfin uzunmüddətli həll yolu razılışmasının işlənməsinə gətirib çıxara bilər. Prinsiplər Dağlıq Qarabağ ətrafindakı ərazilərdən Ermənistan qüvvələrinin yerinin dəyişdirilməsi, Kəlbəcər və Laçın rayonları üçün xüsusi modallıq olmaqla (Ermənistanla Dağlıq Qarabağ arasında

koridor da daxil olmaqla), həmin ərazilərin demilitarizasiyası, referendum və ya əhalinin səsverməsinin keçirilməsi – onun nə zaman və necə keçirilməsi sonrakı danışıqlarlar yolu ilə qərarlaşdırılır - Dağlıq Qarabağın yekun hüquqi statusu müəyyənləşdirilməinə əsaslanır. Beynəlxalq sülhümühafizə qüvvəsinin yerləşdirilməsi və müqavilənin həyata keçirilməsinə dair beynəlxalq komissiya yaradılır, minalardan təmizləmə, yenidənqurma və didərgin düşmüş adamların əvvəllər işğal altında olan və müharibən zərər çəkmiş Datlıq Qarabağ ərazilərinə yerləşdirilməsi həyata keçirilir. Dağlıq Qarabağ üçün bir sıra keçid hazırlığı beynəlxalq yardımını təmin edənlərlə qarşılıqlı iş birliyini təmin edir. Tərəflər qüvvədən istifadəni və hədəni pisləyərək, beynəlxalq və ikitərəfli təhlükəsizlik üçün vəd və zəmanət verirlər. Dağlıq Qarabağın gələcək statusunu müəyyənləşdirəcək səsverməyə gəlincə, həmsədrlər vurğulamışları ki, səsvermənin keçirilməsi üçün əlverişli şərait yaradılmalıdır ki, yaxşı məlumatlandırılmış vətəndaşlar qeyri-zorakılıq şəraitində ictimai arenada keçirilən intensiv debatlandan sonra öz mövqelərini nəzərdən keçirmək üçün çoxsaylı imkana malik olsunlar.

Təəssüf ki, Prezidentlər Buxarestdəki son görüşləri zamanı bu prinsiplərdə razılığa nail olmamışdır. Həmsədrlər buna inanmaqdə davam edirlər ki, son iki ilin danışıqları yolu ilə əldə olunan bu təkliflər münaqışının ədalətli və davamlı çıxış yoluna nail olmaq üçün ən yaxşı potensiala malikdir. Onlar buna çox inanırlar ki, indi iki Prezidentin təşəbbüsü ələ aralaq, bu prinsiplərə əsaslanaraq, sülh prosesində sıçrayış etmək vaxtıdır. Prezidentlər buna hazır olduqlarını bildirərlərsə, həmsədrlər tərəflərin müqavilə əldə etməsinə yardım etməyə hazırlırlar. Ən yaxın gələcəkdə tərəflər arasında həmsədrlərin himayəsi altında heç bir əlavə görüş planlaşdırılmasa da, əgər tərəflər indiyədək əskik olan siyasi iradə ilə danışıqları davam etdirməyə qərar verərlərsə, həmsədrlər yenidən işə baş vurmaba hazır olacaqlar.